

18. Стрельников В.Ю. Проективання вчителем інтерактивних технологій навчання на основі електронних освітніх ресурсів. *Фізико-математична освіта : науковий журнал*, 2017. Вип. 4(14). С. 349–352.

19. Стрельников В.Ю. Проективання професійно-орієнтованої дидактичної системи підготовки бакалаврів економіки : монографія. Полтава: РВЦ ПУСКУ, 2006. 335 с.

20. Стрельников В.Ю. Система якості підготовки бакалаврів економіки за міжнародними стандартами ISO 9001:2008. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Філософія. Політологія»*. Вип. 94–96. К. : ВПЦ «Київський університет», 2010. С. 151–156.

Леся Науменко

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА В УМОВАХ МАГІСТРАТУРИ

Для дослідження проблеми забезпечення якості формування управлінської компетентності майбутніх викладачів в умовах магістратури важливо здійснити аналіз її науково-теоретичного підґрунтя, охарактеризувати структуру управлінської культури майбутніх викладачів. У сучасних дослідженнях з проблеми забезпечення якості освіти [1–5; 7–8; 10–13; 15; 17–19; 22 та ін.] і формування управлінської компетентності [6; 9; 14; 16; 20–21; 23 та ін.], управлінська культура викладача розглядається через комунікативну, інтелектуальну, емоційно-вольову сфери особистості.

Управлінська діяльність потребує від викладача виконання розмаїття розумових операцій (синтез, аналіз, порівняння, абстрагування, узагальнення тощо), що вимагають гнучкості, критичності, продуктивності, креативності мислення, аналітичних здібностей; їх формування відбувається в процесі оволодіння системою знань різних навчальних дисциплін і методів наукового пізнання, які виявляються в сформованості професійного мислення викладача та забезпечують процеси прийняття абсолютно аргументованих рішень, оригінальних, нестандартних підходів до розв'язання управлінських проблем.

Виокремлюємо дослідницький компонент управлінської культури. Робота викладача передбачає проведення численних досліджень: соціальних (розробка систем професійного навчання, адаптації, мотивації студентів та складання відповідних планів, програм тощо); психологічних (діагностика рівня згуртованості колективу, мотивів праці студентів та розробка відповідних заходів за її результатами) та ін. [21, с. 22]. Організуючи їх, викладачі здобувають необхідну інформацію, аналізують її, що уможливорює прийняття обґрунтованого, вираженого управлінського рішення.

Формування культури дослідницької діяльності має відбуватися під час виконання студентами різноманітних дослідницьких завдань фахового спрямування, розв'язання яких вимагають умінь синтезувати, аналізувати, порівнювати, формулювати визначення, виокремлювати основне, узагальнювати, характеризувати явища, доводити тощо. Вирішення означених завдань актуалізує міждисциплінарні зв'язки, активізує пізнавальну діяльність, сприяє оволодінню досвідом інформаційної, дослідницької діяльності. У студентів у процесі дослідницької роботи формується інформаційна культура, оскільки вони оволодівають умінями аналізу, відбору, систематизації значної за обсягом інформації, тому важливо передбачити виконання дослідницьких завдань студентами, із використанням сучасних інформаційних технологій, вирішення яких потребує пошуку додаткової нової інформації (науково-періодичні видання, інтернет-ресурси); індивідуальних науково-дослідних проєктів, що передбачають також цілеспрямований аналіз, пошук, обробку, систематизацію інформаційних ресурсів [21, с. 22].

Велику цінність для роботи має володіння викладачем культурою комунікативної діяльності: мовлення, спілкування, поведінки, розв'язання конфліктів тощо. Виокремимо

комунікативний компонент управлінської культури, що містить культуру-зорієнтований досвід.

Формуванню комунікативної складової управлінської культури сприяє виконання навчальних завдань, що передбачають ситуації морального вибору; штучно створені конфлікти, які потребують їх розв'язання з позиції третьої особи та спрямовані на оволодіння ефективним спілкуванням з людьми, способами і прийомами вирішення професійних завдань з урегулювання конфліктів, технологією ведення бесід, переговорів, прийомами конструктивної критики, тощо [21, с. 22–23]. Ефективними є діалогічні і дискусійні форми організації занять, основною структурною одиницею яких є метод «запитання-відповідь». Ефективність застосовуваних викладачем методів навчання залежить від його вміння ставити питання перед студентами.

Формування організаторських і комунікативних здібностей магістрантів сприяє урізноманітненню завдань комунікативно-конфліктологічного характеру, поєднання в них культуру-зорієнтованого і фахового контекстів, які значно посилюють мотиви навчання, підвищують пізнавальний інтерес, допомагають усвідомити вагомість культури комунікативної діяльності та інтеріоризувати її як професійну цінність. Невід'ємною частиною процесу формування управлінської культури майбутнього викладача є виховна робота, організація спортивних, культурно-масових, наукових заходів, організація у поза навчальний час науково-дослідної роботи студентів тощо [21, с. 23].

Навчально-виховний процес майбутніх викладачів в умовах магістратури має бути тим середовищем, у якому його особистість набуває довшеного творчого розвитку за умов налагодженої взаємодії, плідної співпраці з викладачами та іншими студентами. Важливо вирішувати фахово-орієнтовані ситуаційні завдання, що вимагають генерації ідей, використання оригінального, творчого підходу щодо їх вирішення, створення можливостей перенесення у нові ситуації набутих студентами знань через формулювання їх як проблемних, нетипових, наближених до практики. Майбутні викладачі, опановуючи культуру інноваційної діяльності, оволодівають інноваційними методами, фаховими культуру-зорієнтованими знаннями, технологіями роботи, алгоритмом творчого пошуку, водночас розвиваються креативність, оригінальність мислення; окреслюється як професійна цінність усвідомлена студентами значущість інноваційних аспектів управління, відповідні мотиви стають більш усвідомленими [21, с. 23].

Список використаної літератури

1. Лебедик Л. Багаторівнева система педагогічної підготовки викладачів економіки у країнах Європи. *Тези Всеукраїнської наук.-практичної конф. «Проблеми забезпечення якості вищої освіти України в умовах інтеграції до Болонського процесу»* (16-18 грудня 2009 р.). К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2009. С. 100–104.
2. Лебедик Л.В. Використання інформаційних технологій для забезпечення якості системи підготовки викладача вищої школи в умовах магістратури. *Інформаційні технології 2017* : зб. тез IV Всеукр. наук.-практ. конф, 18 трав. 2017 р., м. Київ / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка; відповід. за вип. : М. М. Астаф'єва та ін. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. С. 132–134.
3. Лебедик Л.В. Дидактичні можливості електронних підручників. *Сучасна середня освіта: інновації, методологія, теорія, практика*. Тези доповідей на міжрегіональній науково-практичній конференції, 7 жовтня 2014 р. / За заг. ред. І.М. Бобер. Кременчук : ПП Щербатих О.В., 2014. С. 171–173.
4. Лебедик Л.В. Моніторинг якості педагогічного професіоналізму магістрів економіки. *Вища освіта України. Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору»*. Додаток 2 до №3, том III (28). 2011. С. 129–135.
5. Лебедик Л.В. Моніторинг якості системи підготовки викладача вищої школи. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»* : Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». К. : Гнозис, 2015. Додаток 1 до вип. 36, Том II (62). С. 465–473.

6. Лебедик Л.В. Моніторинг якості системи підготовки та підвищення кваліфікації викладачів вищої школи. *Використання технологій менеджменту якості в управлінні закладами освіти* : зб. матеріалів II регіонал. наук.-практ. конф. (м. Тернопіль, Україна, 20 лист. 2018 року). / укл.: Брик Р.С., Дідух Т.Г. Тернопіль, 2019. С. 35–42.
7. Лебедик Л.В. Принципи вимірювання якості знань як результату навчання. *Abstractssecondinternationalsummerschool «Educationalmeasurement : teaching, researchandpractice»*. 18–25 September 2010, Foros (Crimea, Ukraine). Nizhyn, 2010. С. 36.
8. Лебедик Л.В. Сучасні наукові підходи до якості підготовки викладачів вищої школи в умовах магістратури. *Якість вищої освіти : сучасні тенденції та перспективи розвитку освітньої діяльності вищого навчального закладу* : матеріали ХІ Міжнар. наук.-метод. конф. (м. Полтава, 18-19 лютого 2016 р.). Полтава : ПУЕТ, 2016. С. 200–203.
9. Лебедик Л.В. Формирование общих и профессиональных компетенций магистра экономики как будущего преподавателя. *Теоретико-методические основы внедрения компетентного подхода в высшей школе* : монографія / под ред. д.пед.н., проф. В.Ю. Стрельникова. Харьков : Издательство Иванченко И. С., 2018. С. 167–177.
10. Стрельников В.Ю., Бритченко І.Г. Сучасні технології навчання у вищій школі : модульний посібник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МПК ПУЕТ. Полтава : ПУЕТ, 2013. 309 с.
11. Стрельников В.Ю. Дослідження якості педагогічної практики магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи». *Якість вищої освіти : вдосконалення змісту та організації практичної підготовки студентів* : матеріали ХІ Міжнар. наук.-метод. конф. (м. Полтава, 25–26 лютого 2015 р.). Полтава : ПУЕТ, 2015. С. 76–78.
12. Стрельников В.Ю. Критерії якості освітнього середовища в педагогічній системі М.В. Остроградського. *М.В. Остроградський видатний математик, механік і педагог*. Матеріали міжнар. конф., присвяченої 200–річчю з дня народження М.В. Остроградського 26–27 вересня 2001 року. Полтава : ПДПУ ім. В.Г. Короленка, 2001. С. 154–156.
13. Стрельников В.Ю. Критерії якості підготовки бакалаврів економіки. *Економіка, бізнес-адміністрування, право*. 2018. Вип. № 4(4). С. 301–308.
14. Стрельников В.Ю. Критерії якості підготовки фахівців у закладах освіти. *Використання технологій менеджменту якості в управлінні закладами освіти* : зб. матеріалів II регіонал. науково-практ. конф. (м. Тернопіль, Україна, 20 лист. 2018 року). / укл.: Брик Р.С., Дідух Т.Г. Тернопіль, 2019. – С. 73–79.
15. Стрельников В.Ю. Менеджмент якості підготовки магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи». *Менеджмент розвитку соціально-економічних систем у новій економіці* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 14 15 травня 2015 р.). Полтава : ПУЕТ, 2015. С. 194–197.
16. Стрельников В.Ю. Педагогічні основи забезпечення особистісного і професійного розвитку студентів засобами інноваційних технологій навчання. Полтава : РВВ ПУСКУ, 2002. Кн. 1. 295 с. ; Кн. 2. 230 с.
17. Стрельников В.Ю. Підготовка викладачів на курсах підвищення кваліфікації до впровадження системи електронного навчання. *Інформаційні технології 2017* : зб. тез IV Всеукр. наук.-практ. конф., 18 трав. 2017 р., м. Київ / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка; відповід. за вип. : М. М. Астаф'єва та ін. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. С. 254–256.
18. Стрельников В.Ю. Показники якості дидактичної системи згідно з вимогами ISO 9001. *Матеріали ХХХІІ міжнар. наук.-метод. конф. «Якість вищої освіти : інтерактивні методи спільної навчальної діяльності викладачів і студентів»*, 29–30 березня 2007 року. Полтава : ПУСКУ, 2007. С. 154–155.
19. Стрельников В.Ю. Проектування вчителем інтерактивних технологій навчання на основі електронних освітніх ресурсів. *Фізико-математична освіта : науковий журнал*, 2017. Вип. 4(14). С. 349–352.
20. Стрельников В.Ю. Проектування професійно-орієнтованої дидактичної системи підготовки бакалаврів економіки: монографія. Полтава: РВЦ ПУСКУ, 2006. 335 с.
21. Стрельников В.Ю. Розвиток управлінської культури майбутніх менеджерів в умовах магістратури. *Імідж сучасного педагога*. 2018. № 5 (182). С. 21–24.
22. Стрельников В.Ю. Система якості підготовки бакалаврів економіки за міжнародними стандартами ISO 9001:2008. *Вісник Київського національного ун-ту імені Тараса Шевченка. Серія «Філософія. Політологія»*. Вип. 94–96. К. : ВПЦ «Київський університет», 2010. С. 151–156.

23. Стрельников В.Ю. Философские основы проектирования дидактических систем в русле компетентностного подхода. Теоретико-методические основы внедрения компетентностного подхода в высшей школе : монография / под ред. д.пед.н., проф. В.Ю. Стрельникова. Харьков : Издательство Иванченко И.С., 2018. С. 9–28.

Людмила Королюк

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ВИКЛАДАЧЕМ ВИЩОЇ ШКОЛИ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДО МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Для забезпечення якості підготовки майбутніх фахівців до міжкультурної комунікації викладач вищої школи серед інших завдань власної професійно-педагогічної діяльності має ефективно реалізувати педагогічні умови означеної підготовки, до яких, на основі аналізу сучасних досліджень [1-23], слід віднести: а) наявність сприятливого мультикультурального середовища, яке сприяло б набуттю студентами досвіду міжкультурної комунікації, та ефективної дидактичної системи, структуру якої становлять: мета, принципи, зміст, методи, технології, засоби, організаційні форми навчання; б) поетапне ефективне адаптивне управління навчальною діяльністю студентів на усіх етапах навчальної діяльності: мотиваційному, пізнавальному, діяльнісно-аналітичному, рефлексивно-оцінному; в) домінування суб'єкт-суб'єктної взаємодії, оптимальне управління міжкультурними конфліктами на основі спільної продуктивної діяльності усіх суб'єктів освітнього процесу.

Педагогічні умови можуть втілитися у життя, якщо в арсеналі викладача вищої школи буде чітка модель реалізації педагогічних умов підготовки майбутніх фахівців до міжкультурної комунікації. Означену модель мають складати такі модулі: 1) *мотиваційний* (глобальна мета підготовки майбутніх фахівців до міжкультурної комунікації, яка має конкретні цілі на кожному з етапів формування у студентів: а) знань про зміст, функції, структуру, закономірності й особливості міжкультурної комунікації; б) умінь і навичок управління міжкультурними конфліктами й ефективної міжкультурної комунікації; в) важливих для плідної співпраці з іноземцями якостей особистості); 2) *теоретико-методологічний* (парадигми освіти – знаннева, культурологічна, гуманістична; методологічні підходи, зокрема – системний, технологічний, культурологічний, комунікативно-діяльнісний; принципи підготовки до міжкультурної комунікації, якими є, окрім загальнодидактичних, принципи толерантності, безконфліктної взаємодії, мультикультуральності змісту підготовки, критичного мислення); 3) *предметно-змістовий* (компоненти готовності до міжкультурної комунікації – ціннісно-мотиваційний, концептуально-гносеологічний, комунікативно-поведінковий); 4) *процесуальний*, який передбачає застосування сучасних методів і технологій навчання [6, с. 35–42; 10, с. 155–182], зокрема, дослідницьких (Case-study, «Ажурна пилка», «GRIT») і евристичних методів навчання («Критичний інцидент», «Панельна дискусія» тощо); ефективних дискусійних форм навчання на основі суб'єкт-суб'єктної взаємодії під час аудиторної (проблемні лекції, семінари, практичні заняття) та позааудиторної діяльності (конференції, тренінги) [7, с. 25–28; 10]; ефективних для підвищення рівня готовності до міжкультурної комунікації засобів навчання – фахової і навчальної літератури, візуальних, аудіо- та відео засобів, мільтимедіа); 5) *діагностичний* (критерії, показники та рівні готовності фахівців до міжкультурної комунікації) [14, с. 73–79; 22, с. 13–15].

Останній модуль модель реалізації педагогічних умов підготовки майбутніх фахівців до міжкультурної комунікації охарактеризуємо детальніше. Критерії та показники якості підготовки фахівців до міжкультурної комунікації передбачають сукупність ознак, що базуються на інтегративному розвитку емоційних, когнітивних,